

Zadruga.

List za zadružništvo in kmetijstvo.

Last in glasilo „Zadružne Zveze“ v Celju.

Izhaja vsakega 15. v mesecu. Stane na leto 4 K. Uredništvo in upravnništvo je v Celju, Schillerjeva cesta 3. Rokopisi se ne vračajo. Naročnina se pošilja »Zadružni Zvezi« v Celju. Cene inseratom po dogovoru. Interurb. telefon št. 3. Poštnohran. račun št. 72.539. Ponatiji dovoljeni le z navedbo vira.

Vsebina: XIII. redni občni zbor Zadružne Zveze v Celju. — Zmanjšanje vrednosti denarja — Tvoja lastna krivda! — Promet s semenjem. — Obrtni izdelki za žito. — Lov na kaline. — Našim odjemalcem kalijevih gnojil. — Koliko se sme letos posejati žita? — Pravni kotiček. — Zadružne in gospodarske novice.

XIII. redni občni zbor Zadružne Zveze v Celju.

XIII. redni občni zbor Zadružne Zveze v Celju se je vršil na praznik Marijinega vnebovzvetja, dne 15. avg. 1918 v sejni dvorani celjske Posojilnice. Ta tretji vojni občni zbor naše zadružne organizacije je bil razmerno jako dobro obiskan; bilo je zastopanih 30 članic po 37 zastopnikih. Najbolje so bile proti vsemu pričakovanju zastopane zadruga z naše narodne meje in iz Primorskega. Veliko število zadrug je poročalo, da radi vojnih razmer ne morejo poslati na zborovanje zastopnikov.

Dnevni red

je bil sledeč: 1. Pozdrav predsednika. 2. Čitanje in odobrenje zapisnika. 3. Poročila načelstva in nadzorstva o poslovanju v I. 1917. 4. Čitanje revizijskega poročila Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju. 5. Sklepanje o računskem zaključku za leto 1917 in o razdelitvi čistega dobička. 6. Določitev prispevkov za revizije in v pomožni zaklad. 7. Volitve načelstva in nadzorstva. 8. Pristop Zadružne Zveze v Celju k „Centralni banki za obnovitev Primorja, družbi z omejeno zavezo“. 9. Razni predlogi in nasveti.

I. Otvoritev občnega zbora.

Ob 11. uri je otvoril predsednik Zadružne Zveze, dr. Anton Božič, zborovanje, konstatiral v smislu § 30 zadružnih pravil sklepčnost zbora in pristrčno pozdravil vse navzoče, zlasti navzočega zastopnika Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani. Omenil je tukaj tudi pozdrave, ki so jih brzojavno in pismeno poslali zborovanju Splošna zveza na Dunaju in razne slovenske zadružne zveze. Občni zbor je bil z navedbo dnevnega reda v smislu

§ 27 zadružnih pravil razglašen v zadružnem glasilu »Zadruga« št. 7 z dne 15. julija 1918; vse članice so bile 14 dni pred zborovanjem vabljene k zborovanju s priporočenimi pismi.

II. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.

Na predlog dr. E. Kalana se je zapisnik zadnjega občnega zbora brez čitanja soglasno odobril. Bil je objavljen v »Zadruzi« in natisnjen tudi v letnem poročilu Zadružne Zveze za l. 1916.

III. Poročilo načelstva in nadzorstva o poslovanju v I. 1917.

Nato poda predsednik dr. Anton Božič sledeče splošno poročilo o našem gospodarskem stanju in delovanju načelstva Zadružne Zveze v letu 1917:

a) Poročilo načelstva

Splošna slika našega gospodarskega položaja se od lani ni skoro nič izpremenila; razmere so se hitreje poslabšale negoli poboljšale. Vprašanje, kako spet utrditi našo valuto, je dandanes vsakomur v ustih; bemo o tem razprave, pravega odgovora pa ne more dati nikdo. Ni dvoma, da bo država sama skušala na vse načine rešiti to vprašanje in preprečiti bankrot, ki bi imel lahko za nas vse dalekosežne gospodarske posledice. Ali stara deviza nas zadrugarjev je: pomagaj si sam! In v znamenju tega gesla se skušajmo pripraviti na vse, tudi na najhujše. Držimo zadruga popolnoma likvidne, ne spuščajmo se za sedaj v kaka mnogo denarja potrebujoča in za dolgo let zasnovana podjetja. Tako bomo lahko vsak čas izpolnili vse svoje obveznosti in ne bomo prišli v zadrego, ako bode šla trda. Vojna nam je sicer prinesla toliko gospodarskih presenečenj, da prenese najbrž naš gospodarski organizem brez splošne katastrofe tudi sedanje krizo papirja in pridemo zopet v normalne razmere. Strahu ne kaže imeti ne kazati; tisti, ki ohrani tudi v najtežjih slučajih hladno kri,

bo vedno najboljšo izvozil. Ni nam treba biti pesimistom in slepo verjeti vsako, dostokrat prav neutemeljeno in včasih s hudobnim namenom izrečeno ali zapisano frazo, ne bodimo pa tudi optimisti, temveč mirni in prevdarni gospodarji. Mogotci lahko gredo, trgovina in industrija napreduje ali nazaduje, zemlja pa, na kateri sloni naš kredit in naše zaupanje, ostane. Tako je naša žilava in elastična gospodarska organizacija prebila že najhujše krize in bode po mojem prepričanju prebila tudi to zadnjo.

Ne bodem ponavljal tudi tega, kar sem razpravljal že lani: razdolženje naše kmetijske posesti napreduje. In nedvomno imajo prav vsi oni, kateri po zadrugah skrbe, da se to razdolževanje kolikor mogoče skonča.

Dveh točk se bodem še prav posebej dotaknil. To je zadeva z Glavno posojilnico in s Posojilnico v Šoštanju. Letos se je posrečilo prodati hiše, na katerih je bil vknjižen ostanek terjatve napram Glavni posojilnici v Ljubljani. Prodaja se je izvršila tako ugodno, da dobi Zadruga Zveza ves vknjižen kapital po okroglo K 190.000 nazaj in ostane še lep znesek za upnike Glavne posojilnice. S tem je končana afera, katera je povzročila nam članom od-topajočega načelstva in celi naši organizaciji toliko skrbi ter nam napravila toliko moralne škode. Skozi celih 8 let, kar sem imel čast načelovati Zadruga Zvezi, je visel nad nami ta Damoklejev meč in treba je bilo veliko, veliko dela in boja, da se je stvar ugodno za Zadruga Zvezo uredila. Prestali smo, odbili vse naskoke iz domačih krogov na našo organizacijo in se okrepili tako, da je danes naša Zveza gotovo na slovanskem jugu naj-najbolj zdrava in likvidna. Posebno, ker gre tudi sanacija Posojilnice v Šoštanju h koncu. Nabralo se je tam tekom let toliko sanačnih prispevkov od strani vlade in zadrugnikov, da je sanacija sedaj, ko se je dosegla še za znano hišo na Dunaju primerna kupnina, zaključena. Tudi v tej zadevi ni nastala za Zadruga Zvezo nobena posebna škoda. Hudo in težko dedščino je prevzelo sedanje načelstvo l. 1910 od svojih prednikov in zato je opravičena danes brez vse samohvale zadovoljna beseda: Gospodarili nismo slabo, kdor pride za nami, bode lahko delal in napredoval!

Govori se zadnji čas mnogo o združenju vsega slovenskega zadruganištva v enotno slovensko zadruga zvezo. Na slovanskem jugu imamo celo vrsto zadrugaških organizacij. Naša celjska Zveza je med njimi naistarejša; nastala je že pred 30 leti iz strokovnih potreb in je obsegala takrat vse slovensko ter del hrvatskega zadruganištva. Polagoma so se rodile iz nje, deloma iz političnih, deloma iz krajevnih razlogov nove organizacije, nove zveze. Nas, ki smo stali in stojimo na stališču, da se mora zadruganištvo kakor sploh vse gospodarske institucije strankarsko-politično neutralizirati, obhaja danes veliko zadoščanje, da se sli-

šijo iz organizacij, ki so nastale iz nas in prav mnogokrat proti nam, glasovi edinosti, da prihajajo vsi slovenski zadrugarji na isto stališče, katero zavzemamo od nekdanj mi. Kakor je videti, je precej dobre volje za zedinjenje povsod; gre za praktično, obče zadovoljivo izpeljavo in to nalogo ima prevzeti bodoče načelstvo. Upajmo, da jo izpelje na taki podlagi, da se iz sedanje akcije po združitvi ne bodo kasneje rodili novi strankarski boji, temveč se reši naše zadruganištvo enkrat za vselej podobnih borb in se posveti edino le svoji vzvišeni nalogi. (Splošno pritrjevanje.)

b) Poslovno poročilo Zadrugašne Zveze za l. 1917

je podal Janko Lešničar; izvajal je med drugim sledeče:

1. Članstvo.

Zadrugašna Zveza je štela koncem leta 1916 129 članic. Tekom leta 1917 ni bilo nobene izpremembe. Likvidacija nekaterih članic, katere ne poslujejo že več let sem, se bode izvršila v tekočem in prihodnjem letu.

2. Organizatorično delo.

V tem oziru se l. 1917 vsled obstoječih vojnih razmer ni moglo veliko storiti. Bilo je treba v prvi vrsti skrbeti za ohranitev tega, kar že imamo. Bolj kot v prejšnjem letu so se kazale pri marsikateri zadrugi težkoče v poslovanju. Prejšnji tajniki in blagajniki so morali obleči vojaško suknjo, k vodstvu knjig pa so bili mnogokje poklicani možje, ki so bili bolj vajeni pluga in motike kakor peresa. Z večjo ali manjšo pomočjo Zveze ter sosednih zadrug pa je le šlo. Človek se mora čuditi energiji in požrtvovalnosti mnogega kmeta in rokodelca, ki je žrtvoval skoraj ves svoj prosti čas za vodstvo poslov zadruga — in to brezplačno, samo, da služi ideji zadruganištva, katero je spoznal za pravo orožje v svojem eksistenčnem boju. To je tiho in požrtvovalno delo, ki ne išče javne pohvale in slave, ki se ga pri nas podcenjuje, a je potrebno za našo bodočnost. Naj bode tem možem izrečena na tem mestu in na našem skromnem zborovanju prisrčna zahvala! Kako prijetno se razlikuje njih delo in trud od lenarenja nekaterih zadrugarjev, ki so mnenja, da so rajfajznovke po deželi sedaj, ko je večina dolžnikov odplačala, brez pomena! Ti možje pozabljajo, da so naše rajfajznovke tudi hranilnice in posojilnice. Ako se je pred vojno poznala zadruga bolj kot posojilnica, naj pride sedaj razmeram primerno v čast tudi drugi del firme, to je hranilnica! V malih naših razmerah in tudi še iz drugih vzrokov moramo skrbeti za to, da ostane naš kmečki denar v domačih zavodih, kjer gospodarimo z njim mi sami. Dobro vodene naše posojilnice so danes za hranilne vloge varnejše kot marsikateri drugi zavod! Ne glede na to pa bo treba po vojni denarja; kakor ga je sedaj preveč, tako bo tedaj velika sila in čemu

iskati kredita po mestih, ko si lahko sredstev za kredite nabere in prihranimo sedaj doma sami!

Vojna je kakor znano ne samo uničevalka blaga in ljudi, ona je tudi velika učiteljica narodov. Pokazala nam je slovenskim zadrugarjem prav jasno, da je naša kmetijska kakor maloobratna organizacija še zelo nepopolna. Prišlo je že pred leti med nas spoznanje, da imamo sicer dobro organizirano in trdno denarno združništvo, manjka pa nam zadružnega gospodarstva na drugih poljih. Je sicer res, da odvišnega denarja nismo imeli in smo s tem, kar je bilo prihrankov, komaj dobro pomagali kmetovalcem iz oderuških rok in jim šli na roke pri malih investicijah na poslopih in zemljiščih. Ali korak in dva bi bili s primerno energijo lahko storili še naprej: manjkajo nam še strojne in nakupne zadruge, manjkajo nam elektrarne, ki so n. pr. na Češkem in v Nemčiji prava dobrot na deželi. Da vzamem en pr.: Čehi so si na združni podlagi osnovali v Kraljevem Gradcu veliko centralno elektrarno, ki je razpredla s pomočjo krajevnih razdeljevalnih zadrug celo omrežje za preskrbovanje električne sile za velik okoliš. Podobna podjetja bi se dala ustanoviti tudi pri nas. Kako smo zaostali glede skupnega nakupa in koliko nam je škodovalo to v vojnem času, bomo pa še razpravljali na drugem mestu, pri poročilu o našem blagovnem oddelku.

Žalostne razmere so vladale pri naših mlekarnah. Razumne so ustavile vse pri naši Zvezi včlanjene mlekarne obrat. Vzrok povsod enak: ni mleka. Te razmere bodo trajale žalibože še nekaj let, ker je pričakovati pomanjkanja mleka in masla tudi še več časa po vojni, dokler se hlevi zopet na napolnijo z novim zarodom. Razmotrivali smo že lani vprašanje, ali bi ne kazalo onih mlekarskih zadrug, ki razpolagajo z lastnimi poslopji, spremeniti v gospodarske nakupovalne in prodajne zadruge ter pravila v tem smislu dopolniti.

Kakor smo poročali lansko leto, smo ustanovili več obrtniških produktivnih zadrug iz krojaške in čevljarke obrti. Čevljarke produktivne zadruge imamo tri; uspevajo zelo dobro. Krojaške se niso posebno obnesle. Bilo je preveč pohlepa za velikimi zaslužki, malo pa solidnega zadružnega dela. Dela pa je na tem polju še mnogo; posebno z ozirom na bližajočo se takozvano prehodno dobo po sklepu miru. Ogromen bo tedaj pohlep po blagu, mala obrt bo prišla popolnoma v roke grosistov in prekupčevalcev, ako ne bo mogla sama kot kapitalno močni grosist nastopiti. Naša organizacija je sicer v prvi vrsti kmetijska, ne more pa odreči slovensko združništvo mali naši obrti, ki je združena z več kot eno vezjo z našim kmetijstvom, svojega dela in pomoči.

Veliko težave je delalo že lansko leto vprašanje obrestne mere. Decembra l. 1917 je skušala doseči Zveza v sporazumu z drugimi sorodnimi organizacijami na Spodnjem Štajerskem enotno obrestno mero. To se

ni posrečilo. Posojilnice v Savinski dolini so šle z obrestno mero na hranilne vloge na $3\frac{1}{2}\%$, drugod na 3 in $\frac{3}{4}\%$, v Podravju in Slovenskih goricah pa tega veliko zavodov z ozirom na obrestno politiko mestnih hranilnic ni hotelo in deloma ni moglo storiti, da se prepreči odtok denarja. Mnoge hranilnice so nakupile veliko vrednostnih papirjev; nekateri od teh se prav dobro obrestujejo, vsled česar so dajali lahko ti zavodi za vloge 4% in še več. In niso se ti zavodi zadovoljili samo z naravnim pritokom vlog, temveč so naravnost vabili naše zadruge, naj nalagajo pri njih. Upamo, da z ozirom na zadružno disciplino zavodi tega niso storili neglede na druge razloge, o katerih tukaj ne kaže razpravljati.

3. Uprava in pisarna.

Načelstvo je imelo v letu 1917 tri seje, nadzorstvo eno, skupna seja načelstva in nadzorstva je bila ena. Nekaj nameravanih in že sklicanih sej načelstva je ostalo nesklepčnih. Potovanje je pač sedaj sitna stvar, povrh tega so tudi posamezni gospodje z delom preobloženi. Kakor lani, sta tudi letos v pisarni marljivo sodelovala gg. dr. Anton Božič kot pisarniški vodja in dr. Ernst Kalan kot blagajnik, za kar jima vsled pomanjkanja denarnih sredstev za kake posebne nagrade bodi izrečena le pristrčna zahvala. Od uradništva so bili trije gospodje pri vojaki, revizor g. Benjamin Kunej je umrl. Vsled tega je bil poročajoči uradnik skoraj celo leto v pisarni z eno gospodično sam. Došlo je minulo leto 4.534 dopisov, Reševale so se vse zadeve, kolikor je bilo le mogoče, tekoče. Povdariti moram, da je bila naša korespondenca, kakor vse občevanje s članicami, slika lepega sporazuma Zveze s članicami in dokaz popolnega medsebojnega zaupanja. To je najlepši in najtrdnjši temelj, na katerem bode Zveza po prestanih viharjih zadnjih, lahko rečem deset let, dosegla one cilje, ki služijo našemu kmetijstvu in obrtništvu v prosep, narodu pa v korist.

4. Vloge pri Zadružni Zvezi.

Prehajam k številkam predložene bilance za leto 1917. Iz njih je predvsem razvidno, da so vzrastle hranilne vloge v tekočem računu

od K 3.469.597'22 leta 1916

na K 5.414.318'02 leta 1917

torej za K 1.944.720'80.

Prirastek se razlaga iz obstoječih razmer. Denar se vsled draginje silno kupiči; v tekočem letu še intenzivneje ko lani. Ako bo pri teh razmerah ostalo, bomo letos prekoračili prvih 10 milijonov kron v tekočem računu.

Od denarnih zavodov, ki so včlanjeni pri naši Zvezi, ima sedaj pri nas naložbe 77. Od ostalih zadruge je nekaj dolžnic, nekatere pa se denarnemu obratu

z nami odtegujejo, ker jim je promet z nezadružnimi zavodi ljubši kakor z nami. Upati pa je, da se tudi te grešnice polagoma spokorijo ter postane Zveza res sredotočje denarne sile cele naše organizacije.

Do stalništva, na katerem stoji Zveza danes, je bil dolg in trnjev pot. Prišli so viharji in krize — a pomagali smo vse ter izločili vse, kar nas je težilo. Zato se na tem mestu s posebno hvaležnostjo spominjamo vseh onih članic, ki so tudi v času velike sile in pomanjkanja denarja vztrajale pri nas. Odtegovale so se celo članice, ki so stale Zvezi pri zibeli, čvrsto pa so držale naše mlade kmečke posojilnice zadržno disciplino in tako pomagale Zvezi krepko prebiti kritične čase. Zaupanje do nas in do vodilnih funkcionarjev Zveze jih ni prevarilo.

Od 77 Zvezinih vlagateljic je imelo koncem leta 1917 naložbe nad

K 500.000	1
„ 300.000	1
„ 200.000	3
„ 100.000	11
„ 50.000	19
pod „ 50.000	42

Vloge so torej zdravo in razmeram članic primerno razdeljene. Obrestno mero smo držali celo leto na 4%. Zasluzka pri tem sicer ni bilo, toda Zveza ima v prvi vrsti gledati na korist članic in jih varovati pred izgubami.

5. Naložen denar in vrednostni papirji.

Naložen denar je moral vsled tega, ker nismo imeli prilike hranilnih vlog drugače porabiti, doseči znatno višino. Računski zaključek kaže, da je bilo naloženega denarja koncem leta 1917 K 4.886.455'03, torej skoraj za 100% več kakor l. 1916. Ako še upoštevamo ugoden položaj, ki je nastal za Zvezo vsled prodaje dunajskih hiš Glavne posojilnice oziroma hiš dr. Hudnika, je jasno, da Zveza lahko vsak hip izplača skoraj $\frac{1}{10}$ vseh hranilnih vlog. Zato tudi nima Zveza glede izplačevanja nobene omejitve. Dosegli smo, da se bode Zveza zlasti lahko gibala v prehodni dobi, po zaključku miru, ko bode treba mnogo hranilnih vlog izplačati, oziroma dajati nove kredite. Upanje na vendar ne preveč oddaljeni konec vojske je vzbudilo na Slovenskem že tu in tam kaj podjetnosti in ena ali druga posojilnica je tekom letošnjega leta ne le že porabila svoje naložbe, temveč je tudi rabila kredit. Ker računamo na veliko potrebo denarja v bližnjem času miru, smo izvršili svoje naložbe tako, da so nam vsak čas na razpolago. Z ozirom na to nismo kupovali vrednostnih papirjev.

6. Krediti v tekočem računu

so znašali koncem leta 1916 še K 684.120'92, koncem leta 1917 pa znašajo K 539.899'98, torej manj K 144.227'94. Največji postavki med krediti ste bili

koncem leta 1917 Glavna s K 192.340'98 in Šoštanj K 72.139'—. Postavka Glavna je sedaj, kakor ste slišali od g. predgovornika, izginila iz naših knjig ter je v celoti poravnana; šoštanjska terjatev se v redu obrestuje in je z vknjižbo na drugem mestu dunajske hiše, katero ima šoštanjska posojilnica, v celoti krita. Od ostalih kreditov koncem leta 1917 ni ničesar pomembnega ter jih je že doslej, moremo reči žalibog, nad polovico odplačanih. Kredite, katere smo lani dali, so rabile večinoma obrtniške zadruga za vojaške dobave; ti so se sproti potom vojaških blagajn odplačevali.

7. Blagovni oddelek.

Celokupni promet blagovnega oddelka v l. 1917 je znašal okroglo K 378.000'—. Napram l. 1916 smo glede množine razpečanega blaga znatno napredovali. Tomaževe žindre, kalijevih gnojil in superfosfata smo razprodali 29 vagonov, semenskega žita 21 vagonov, premoga 25 vagonov, skupaj torej 75 vagonov kmetijskih potrebščin poleg nekaterih manjših predmetov. To blago je šlo večinoma na debelo; pri podrobni prodaji nas je oviralo pomanjkanje delavcev in voznikov, posebno pa pomanjkanje pripravnega skladišča. Ravno glede skladišča bi si dovolil opombo, da bo treba to vprašanje z vso energijo zasledovati in enkrat rešiti. Ako bi imeli pripravno skladišče ob železnici, bi se razvijali naglo in bi si prihranili na eni strani veliko izdatkov, na drugi pa bi lahko blago v ugodnem trenutku kupili in ga držali strankam v zalogi na razpolago. Nočemo tukaj niti navajati ogromnih števil, katere so dosegle pri blagovnem oddelku bratske češke zveze, omenjam le, da je najbližja graška konkurenčna zveza napravila l. 1917 90 milijonov blagovnega prometa.

Ne z ozirom na politično stran zadeve, ampak zgolj z gospodarskega stališča moram tu v svojem poročilu odločno ugovarjati proti načinu, kako vlada protežira na Štajerskem graško zvezo pri razdeljevanju kmetijskih potrebščin. Omenim tu galico, katera je vrgla lani na stroške vinorodnega slovenskega dela dežele graški Zvezi velike zasluzke, ki jih je ceniti nad 100.000 K; omenim tu centraliziranje prometa s senom in slamo pri graški Zvezi. To centraliziranje je vrglo Gradcu velike zasluzke, kajti tehnično delo je ostalo na ramah komisijonarjev, katere si je Zveza izbrala večinoma med Nemci in raznimi obvezanimi vojnimi dobičkarji. Dalje so potegnili v Gradec promet s takozvanim priznanim semenskim žitom (mi oddajamo le originalno semensko žito, pri katerem je nakup pod gotovimi pogoji prost), kjer je pri veliki množini odpadlo tudi nekaj zasluzka, ne glede na to, da so mogli nemški del izdatno preskrbeti. Dalje je šlo v Gradec žveplo, tobačni ekstrakt in v najnovejšem času tudi fosfatna gnojila in premog. Naša Zveza se je branila, kar se je dalo, pa bili smo brez opore, šlo se je preko nas. Našli nismo opore niti pri onih činiteljih, ki bi nas morali zagovarjati.

Blagovni promet je za našo Zvezo važna zadeva, deloma vsled tega, ker je tu možnost skromnega zaslužka v času, ko drugih posebnih virov za dohodke ni, v glavnem pa vsled tega, ker pripomeremo svojim ljudem do blaga.

Težave pa so bile pri blagovnem prometu tudi lansko leto jako velike. Žlindra je dohajala jako pozno in neredno; proti koncu vsakega polletja so se končno tovarne izgovarjale na pomanjkanje premoga in drugih surovin, tudi na pomanjkanje vagonov, ter so naročila kratkomalo stornirale. Ker je manjkalo platnenih vreč, se razpošilja sedaj žlindra v papirnatih. To otežkočuje prekladanje in povzroča izgube. Ista težava je bila lani s kalijevimi gnojili. Glede kalija smo popolnoma odvisni od Nemčije; stanje kurza naše krone v Nemčiji povzroča, da moramo kalij jako drago plačevati. Povrh tega je izpremenil lani kalijev sindikat dvakrat cene; posledica tega so bile pritožbe od strank, preklicevanje naročil itd. Pri naročanju kalija ne moremo danes računati ne z množino, ne z rokom dobave. Superfosfata in amonijaka se nam je dalo lani le malo. Poljedelsko ministrstvo stoji namreč na stališču, da se da ta gnojila v prvi vrsti veleposestvom, češ da je tam računati na večje pridelke in na večjo oddajo pri rekvizicijah. To stališče ni sicer nič zadovoljilo nas zadrugarjev, ki smo organizacija srednje in male kmetije, toda pritožbe niso nič pomagale. Vprašanje gnoja bo igralo že letos veliko vlogo, še bolj pa prihodnja leta in velika škoda je, da se je letos odvzelo nam slovenskim zadrugarjem razdeljevanje gnojil ter se ga je poverilo našemu kmetijstvu ne ravno naklonjenim in pod političnimi vplivi stoječim kmetijskim družbam.

Spominjam se tu osobito na akcijo s semenskim žitom, ki je dala silno dela in sitnosti, pa naravno malo zaslužka, a so ustregle naše zadruge premnogim svojim zadrugarjem z dodelitvijo dobrega semena. One zadruge, ki so se blagovnega prometa oprijele, ga več ne puste, ker vidijo, da se z njim stori osobito v sedanjih časih sila mnogo dobrega.

Omeniti mi je še na tem mestu, da so po odredbi finančnega ministrstva z dne 20. okt. 1917 št. 45.369/19 naše rajfajznovke oproščene pridobninskega davka, tudi če delajo v javnem interesu (na pr. kot razdeljevalnice umetnih gnojil, galice, semenskega žita) z nečlani.

8. Razne akcije.

Med raznimi akcijami, s katerimi se je lani bavilo načelstvo in pisarna Zveze, omenjam tu akcijo za slovensko invalidno šolo v Celju. Ta šola je bila v začetku nameravana kot trimesečni tečaj, na katerem bi se udeleženci, kakih 25, izobrazili za knjigovodje in poslovodje malih kmetijskih zadrug. Nekaj bi invalidi na ta način zaslužili, da bi potem z malo svojo pokojnino vred za silo človeški živeli. Na tečaju se je nameravalo invalide izobraziti tudi za občinske tajnike. Zveza je napravila vse potrebne korake pri vojaških

oblastih, preskrbela je že za udeležence tečaja stanovanje in hrano, dobljeni so bili šolski prostori, naprošeni učitelji, a — invalidov se vkljub urgencam za šolo ni odkazalo in tečaj je bil onemogočen. Izreči moramo obžalovanje, da se ta akcija ni izvedla.

Veliko brezplačnega dela in truda je dalo lani vojno posojilo. Bilo je treba agitacije s pismi, v „Zadrugi“, na posebnih v ta namen sklicanih sestankih, bilo je treba pojasnjevanja, preračunavanja itd., da se je dosegel uspeh, ki je za našo zadržno organizacijo več kot časten. Podpisanega je bilo pri 6. in 7. voj. posojilu deloma pri nas, deloma pri raznih drugih zavodih K 3.516.000. Udeležbo Zveze in članic pri posameznih vojnih posojilih kaže sledeči pregled:

1. vojno posojilo	K 1.500.000 [—]
2. " " "	847.600 [—]
3. " " "	1.511.700 [—]
4. " " "	1.861.900 [—]
5. " " "	2.469.050 [—]
6. " " "	1.578.200 [—]
7. " " "	1.937.800 [—]
skupaj . . .	K 11.706.250 [—]

Številka kaže, kako močno se je naša organizacija udeležila vojnih posojil. Kakor pa smo že omenili lansko leto, je ta številka prenizka, ker se vsled indolence nekaterih članic pri poročanju o podpisih ne dajo vse številke natančno dognati. Pri 6. in 7. vojnem posojilu je izplačala Zveza za subskripcije nad 1.000.000 K.

Posojilnico v Brežicah je lansko leto silno oškodoval potres. Ta zavod ima v Brežicah dvonadstropno hišo „Narodni dom“, v katerem je nien urad, dalje gostilna, trgovina, lepa dvorana in še drugi prostori. Razumljivo je, da imajo v „Narodnem domu“ zatočišče tudi razna slovenska društva. Hišo je potres hudo poškodoval. Kot malo podporo so naklonile članice naše organizacije brežiški Posojilnici 2% čistega dobička za l. 1917; nabralo se je na ta ta način K 2.398'41. Članicam, ki so k temu znesku prispevale, bodi izrečena prisrčna zahvala.

Nabiranje za zadržni pomožni zaklad se je nadaljevalo tudi lani. K doslej nabranim K 1.841'13 se je nabralo z 1% prispevkom od čistega dobička članic še K 1.668'44, tako da je narastel pomožni zaklad na K 3.509'57. Številka ne imponira, a s pridnim nabiranjem se bode ta zaklad tudi tako pomnožil, da bode mogel članicam ob potrebi izvrstno služiti.

9. Sklep.

Četrto vojno leto zaključujemo. V temle groznem vojnem metehu in boju celega sveta med seboj, v nasprotovanju stana proti stanu je stalo naše zadržništvo trdno in neomajano. Da, še več: razmere so celo take, da se je mogla marsikatera rana zaceliti. Gospodarili smo vsi skupaj tako, da smo omogočili narodu v bližnji dobi samostojnega razvoja tudi lepšo gospodarsko

bodočnost. Ta prijetna zavest nam je za naše veliko delo, je za naš trud najlepša zahvala.

c) Poročilo nadzorstva.

V imenu nadzorstva poroča naduč. Fr. Kocbek (Gornjigrad), da je nadzorstvo v svoji seji dne 9. julija 1918 vse glavne in pomožne knjige pregledalo in našlo računski zaključek v redu. Predlaga, da odobri občni zbor računski zaključek za l. 1917 in da načelstvu absolutorij.

IV. Čitanje revizijskega poročila Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju.

Tajnik Lešničar prečita nato dobesedno poročilo o reviziji, katero sta pri Zadružni Zvezi izvršila od 17. do 21. 8. 1917 revizorja Splošne Zveze avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju dr. Oton Neudorfer in Alfred Čebular. Revizijsko poročilo omenja pohvalno stremljenje Zvezinega načelstva po konsolidaciji Zveze, ki od leta do leta napreduje.

V. Sklepanje o računskem zaključku za l. 1917 in o razdelitvi čistega dobička.

Predsednik dr. Božič poroča, da je sklenilo načelstvo v svoji bilančni seji dne 3. avgusta 1918 staviti na občnem zboru glede razdelitve čistega dobička sledeče predloge:

1. Deležem se plačajo za leto 1917 4% obresti, kar znaša K 3.474'80.

2. Ostanek čistega dobička za l. 1917 v znesku K 15.918'26 se pridene rezervnemu fondu, ki naraste s tem na K 56.601'45.

O poročilih načelstva in nadzorstva se vname nato kratka debata, v katero sta posegla z nekaterimi vprašanji glede knjigovodstva pri blagovnem oddelku dr. Pipuš (Maribor) in dr. Janežič (Volosko). Pojasnilo se jima je, da vodi Zveza za blagovni oddelek posebne knjige; promet je pa razviden iz denarnega prometa v računskem zaključku.

Nato so bili predlogi nadzorstva in načelstva glede računskega zaključka in razdelitve čistega dobička soglasno sprejeti.

VI. Določitev prispevkov za revizijo in pomožni sklad.

Po poročilu predsednika dr. Božiča o predlogu, naj ostane glede letnih prispevkov pri starem, sklene občni zbor, da se pobirajo prispevki tudi za leto 1917 v isti izmeri kakor za leto 1916. V veljavi ostane tudi 1% doklada na čisti dobiček za zadružni pomožni sklad.

VII. Volitev načelstva in nadzorstva.

Pred volitvami še povdarja dr. Kukovec, da čaka novo načelstvo lepa naloga sodelovati za koncentracijo slovenskega zadružništva. Narod je politično edin, naj se kolikor možno združijo tudi njegove gospodarske sile. Izvajanja govornika je vzel občni zbor z odobravanjem na znanje.

Na predlog nadučitelja Kocbeka so bili soglasno izvoljeni v načelstvo gospodje:

Dr. Anton Božič, odvetnik in veleposestnik v Celju, predsednik.

Dr. Vekoslav Kukovec, odvetnik in dež. poslanec v Celju, I. podpredsednik.

Josip Ulčakar, ravnatelj Tržaške hranilnice in posojilnice, II. podpredsednik.

Anton Mirnik, c. kr. poštni nadkontrolor in posestnik v Celju,

Dr. Ernest Kalan, odvetnik v Celju,

Josip Vester, posestnik in kamnoseški mojster v Vitanju,

Franjo Roblek, veleposestnik v Žalcu,

Ljudevit Plavšak, veleposestnik in poštar v Št. Juriju ob Taboru,

Dr. Milan Gorišek, odvetnik v Št. Lenartu v Slov. goricah,

Anton Gnus, nadučitelj v Dolu,

Franjo Punčuh, nadučitelj v Vrhpolju pri Vipavi,

Franjo Miklavič, veleposestnik in dež. poslanec v Kobaridu,

Dr. Konrad Janežič, odvetnik v Voloskem,

Dr. Radoslav Pipuš, odvetnik v Mariboru, člani načelstva.

V nadzorstvo pa so bili izvoljeni gospodje:

Josip Smertnik, ravnatelj Posojilnice v Celju, predsednik,

Dr. Ljudevit Stiker, odvetnik v Brežicah, podpredsednik,

Franjo Pirkmajer, nadučitelj v Framu,

Srečko Robič, veleposestnik v Lembahu,

Fran Toplak, c. kr. davkar v pok. v Ptujju,

Franj Pikl, posestnik v Žalcu,

Matija Goričar, stavbeni podjetnik v Mozirju,

Franjo Kocbek, nadučitelj v Gornjemgradu,

Mihael Turk, posestnik v Resnici pri Borovljah člani nadzorstva.

Funkcijska doba traja štiri leta.

VIII. Pristop Zadružne Zveze v Celju k Centralni banki za obnovitev Primorja, družbi z omeje. zavezo.

Po kratkem informativnem razgovoru o namenu snujoče se Centralne banke za obnovitev Primorja v Ljubljani, v katerega so posegli gg. dr. Pipuš (Maribor), dr. Kalan (Celje), dr. Janežič (Volosko) in predsednik dr. Božič, se sklene pooblastiti načelstvo, da izvede pristop Zadružne Zveze v Celju k Centralni banki za obnovitev Primorja v Ljubljani z deležem po K 100.000—. Z večjo svoto se Zveza tega sicer za Primorsko važnega zavoda z ozirom na svoje razmere ne more udeležiti.

IX. Zaključek.

Po skoraj triurnem zborovanju zaključni predsednik dr. Božič lepo uspeli občni zbor s pristrčno zahvalo vsem udeležencem.

Zmanjšanje vrednosti denarja — Tvoja lastna krivda!

Vsi se pritožujemo črez vsak dan naraščajočo draginjo. Kar se je dobilo pred vojno za 1 krono, se mora plačati danes s 5, da, z 10 kronami in še višje in to zvišanje cen vsega blaga postaja vedno večje, tako da se vsakdo poln skrbi vprašuje: „Kako se bo to že nehalo?“ „Denar nima prav nobene vrednosti več“, pravijo ljudje in imajo v gotovem smislu prav. Naš denar, naši bankovci so izgubili mnogo vrednosti in ta vrednost se vedno bolj zmanjšuje, kakor moremo m. dr. tudi posneti iz grozljivega zvišanja kurza inozemske veljave v razmerju k avstrijski veljavi.

Kdo je pa večinoma kriv tega „razvredjenja“ naših bankovcev? — Ti sam!

Od kod pride „razvredjenje denarja“? Isto pride od tod, ker potrebuje država za vojskovanje in za mnoge druge s tem združene izdatke prav mnogo denarja in si ga mora mnogokrat preskrbeti z najemanjem posojil pri bankovnici, torej s pomnoženo izdajo bankovcev, ki niso kriti z zlatom.

Kako bi se moglo temu odpomoči? Zelo priprosto: S tem, da vsak državljani denar, ki ga ima v rokah, kolikor ga ne rabi hipoma, takoj naloži v denarni zavod (raifajzenovko, hranilnico, poštno hranilnico, banko). To bi imelo večkratno korist: 1. dobiš od dneva vloge naprej za svoj denar obresti. 2. Dokler imaš svoje bankovce doma v svoji omari ali celo v blagajni, ki je „varna pred ognjem in vlomom“, vendar nisi nikdar varen, da se ne vničijo pri kakem požaru ali da niso spričo žal vsak dan večji nevarnosti pri vlovu vkrajeni; potem nimaš ničesar od tega! 3. Ako imaš mnogo denarja v rokah, se daš mnogo lažje zapeljati k izdatkom, ki niso brezpogojno potrebni. Vlaganje denarja v hranilnice pomaga v resnici močno varčevati. 4. In to pride v našem slučaju v poštev, omogočiš z vlaganjem svojega denarja v hranilnico ali banko tudi tem zavodom, da ga koristno porabljajo in da ga pred vsem posodijo zopet državi, tako, da more ona brez vnovične izdaje bankovcev z denarjem, ki je že v obteku, svoje potrebščine pokriti.

Namesto tega pa moramo žal opaziti, kako mnogi ljudje, posebno taki, ki poprej niso imeli opraviti z gotovim denarjem, ampak ki imajo še le sedaj v vojni bogate dohodke, tako pred vsem mnogi kmetovalci, svojih bankovcev ne nalagajo v denarne zavode, ampak jih bojzljivo pridržijo doma in tako mnogokrat prav znatne svote brez koristi pri sebi kupičijo. Zapomni si pa: Vsak bankovec, ki ga pustiš brez nujne sile doma ležati, zmanjša vrednost našega denarja, torej tudi Tvojega lastnega denarja in zviša „draginjo“, črez katero si tako nevoljen. Zatorej, ako imaš večjo svoto denarja skupaj, ne zamudi nobenega dne, jo takoj naložiti v denarnem zavodu, ki ti je najbližje dosežen ali do

katerega imaš največ zaupanja. Tako pomagaš odpmoči „razvredjenju denarja“.

Sedaj pa pridejo tvoji sloviti „pa“, Tvoji vgovori.

1. „Pa“, porečeš, „jaz vendar ne morem vsak trenotek hiteti v banko ali hranilnico, jaz zamudim s tem premnogo časa“. No, potem piši svoji banki ali hranilnici, naj ti pošlje položnice, da moreš pri poštnem uradu znesek brezplačno vplačati (pri tem moraš na položnici navesti številko in ime svoje vložne knjižice). Kadar prideš o priliki enkrat v ta denarni zavod, vzami svojo knjižico seboj in daj svoje s položnicami vposlane vloge naknadno v knjižico vpisati. Kmet ima pa priliko vsako nedeljo vložiti svoj denar pri svoji raifajzenovki.
2. „Pa“, poreče drugi, „ako pridemo tako pogosto vlagat denar, opazijo ljudje, da imam dobre dohodke“. No, denarja vendar nisi vkradel in poštenih dohodkov se ti vendar ni treba sramovati. Saj vedo tudi vsi znanci, če imaš dobre dohodke ali ne.
3. „Pa“, poreče prav previdni, „končno zvedo davčne oblasti, koliko denarja prejeman in potem me bodo hudo prijele“. Celo ta vgovor ne velja. Ne glede na to, da je vedno najkoristnejše, ako se odkrito prizna, koliko dohodkov se dobi, ker se more potem mnogo lažje in varneje napraviti rekurz proti čezmernemu obdačenju, je popolnoma neresnično, da morejo davčne oblasti po Tvojem denarnem zavodu izvedeti visokost Tvojih denarnih vlog. Kajti prvič ohranijo hranilnice in banke osebo svojih vlagateljev denarja in njihove vloge brezpogojno tajno in drugič mora vendar vsakdo svojo vložno knjižico izdati na poljubno ime ali na besedo, po kateri se spozna, tako da celo denarni zavod sam ne more prav nič vedeti, komu spada vloga.
4. Drugi „Pa“ se glasi: „Ako pa hitro rabim denar, je nerodno, iti zopet po njega.“ Ne, to ni prav nič tako nerodno. Večje izdatke veš itak vnaprej. Za to moreš vsak dan denar osebno vzeti ali si ga moreš dati po pošti poslati ali, ako si kmetovalec, ga moreš vsako nedeljo pri svoji raifajzenovki zopet dvigniti. Kdor ima večji denarni promet, stori najbolje, ako ga vrejuje koliko mogoče po poštni hranilnici ali po banki, ne da bi jemal v roke gotov denar.
5. Ljudje, ki imajo mnogo denarja, menijo tudi: „Kaj, zaradi par kron obresti se ne izplača delati take sitnosti z vlaganjem in dviganjem denarja“. Dobro, ljubi prijatelj, danes imaš morda dobre dohodke in mnogo gotovega denarja. Toda počakaj le, morda pride čas, ko boš imel zopet malo dohodkov in mnogo davkov in izdatkov; potem boš vesel za vsako „desetico“, ki si si jo prislužil brez truda z obrestmi v hranilnici.
6. Mogoče pa prideš z najtehtnejšim „pa“, namrč: „Je li denar v banki ali hranilnici pač varen?“ Ljubi prijatelj, saj lahko voliš med denarnimi zavodi in lahko naložiš svoj denar tam, kjer pričakuješ kolikor mogoče največ varnosti za njega; in konečno, celo v najmanjši hranilnici je Tvoj denar tisočkrat varnejši kakor v Tvoji miznici, Tvoji omari ali v Tvoji „wertheimovi blagajni“!

Ako imaš zastran mene tudi še pol tucata drugih „pa“ na razpolago, je iste ravnotako lahko ovreči. Zatorej: Vsaka denarna vsota, ki ni določena za to, da se takoj zopet izda, spada v denarni zavod (raifajzenovko, hranilnico, poštno hranilnico, banko)! S tem koristiš sebi in koristiš državi in odpomoreš „razvrednjenju“ našega denarja!

Manfred grof Clary in Aldringen, c. kr. namestnik,
Edmund grof Attems, deželni glavar,
Dr. Leopold Schuster, knezoškof sekovski,
dr. Mihael Napotnik, knezoškof lavantinski,
Osrednji odbor c. kr. kmetijske družbe na Štajerskem.

Promet s semenjem.

(Min. naredba z dne 1. julija 1918, drž. zak. št. 245.)

Naredba podrobneje določa razne vrste semenskih žit in stročnatih z ozirom na vzgojo in odbiro. Temu primerno so urejeni pribitki k veljavni prevzemni ceni. Za originalno semensko blago je dovoljen pri pšenici, piri, rži in ječmenu pribitek po 45 K, oziroma 35 K pri 100 kg, pri vseh drugih žitnih vrstah pa po 30 K, oziroma 20 K pri 100 kg. Za manj plemenito vzgojeno pšenico, piro rž in ječmen sme oddajnik-vzgojevalec zahtevati po 27 K, oziroma 23 K pribitka k prevzemni ceni, za druga žita je pa dovoljen pribitek po 12 K, oziroma 8 K pri 100 kg. Te pribitke morejo upravičenci zahtevati pri oddaji po 15. decembra t. l. za jesenska žita, pri oddaji jarega semenskega žita pa do 31. maja 1919. Za navadno nekoliko boljše žito, ki ga smejo pridelovalci z dovoljenjem županstva, oziroma okrajnega glavatstva zamenjavati s takimi pridelovalci, ki imajo slabo lastno semensko žito, je dovoljen pribitek po 3 K pri 100 kg.

Kdor je pridelal kaj več dobrega žita, naj ga ponudi kot semensko blago podružnici Zavoda za promet z žitom ob času vojne v nakup ter naj pošlje primeren vzorec očiščenega žita, kateri vzorec da omenjeni zavod preiskati strokovnjaku, ki žito, ako odgovarja, označi kot priznano, navadno semensko blago. V tem slučaju plača omenjeni zavod poleg prevzemne cene še posebno nagrado, ki znaša pri pšenici, piri, rži in ječmenu po 10 K, pri drugih žitih po 5 K pri 100 kg.

Pri stročnatih (fižol) je na podlagi izreka pripoznavalne komisije za semena oddajnik semena upravičen zahtevati do 25% veljavne prevzemne cene. Rok, v katerem velja ugodnost omenjenega pribitka, je določen do 15. junija 1919.

Prost promet velja samo za originalno semensko blago, promet z drugimi vrstami semenskega blaga je podrejen zavodu za promet z žitom ob času vojne.

Obrtni izdelki za žito.

Po vzgledu avstrijskega ministerstva za prehrano, katero je ponujalo češkemu kmetovalcem za žito sladkor, namerava bojda tudi ogrski deželni urad za ljudsko prehrano kmetovalce napotiti, da bi prostovoljno zamenjavali žito in moko z obrtnimi izdelki. Dosedanje rekvizicije niso mogle pokriti vseh potreb in nove rekvizicije se pa naj po možnosti opuščajo. V vladni naredbi za nameravano zamenjavanje se bo ukrenilo, da odda posestnik žito in moko po najvišjih cenah delniški družbi za vojne pridelke, oziroma njenim komisijonarjem in dobi proti prevzemnemu potrdilu za zrnje ali moko od občinskega urada po svoji volji namenjene obrtne izdelke tudi po določenih nizkih cenah. Vlada je preskrbela, da imajo oblasti obrtnih izdelkov na razpolago. V smislu odredbe dobi n. pr. vsakdo, ki odda 5 kg zrnja ali 4 kg moke: 1 zavitek kadilnega tobaka; za 10 kg zrnja ali 8 kg moke: 1 cevko volnenega sukanca (cvirna); za 20 kg zrnja ali 16 kg moke: 1 kg petroleja ali 1 kg sveč ali 1 kg sladkorja ali 1 l spirita ali 1 cevko lanenega sukanca, ali 10 zavojčkov vžigalic; za 30 kg zrnja ali 24 kg moke: 1 kg usnja za konjsko opravo ali 1 kg usnja za čevlje; za 50 kg zrnja ali 40 kg moke: 1 kg podplatov; za 100 kg zrnja ali 80 kg moke: 1 čevlje ali 1 meter sukna; za 200 kg zrnja ali 160 kg moke: 1 konjsko opravo; za 500 kg zrnja ali 400 kg moke: 1 voz. Ako vlada s to ponudbo ne bi dosegla nameravanega uspeha, moralo bi se vnovič rekvirirati — petokrat v tem letu. (Iz „Wirtschaftszeitung der Zentralmächte“).

Lov na kaline.

Podružnici Živnostenske banke na Dunaju ne da žilica miru. Vrgla se je zopet na agitacijo med slovenskimi posojilnicami, naj bi stopile z njo v zvezo, ker je bojda že sedaj za vsak zavod zveza s to banko neprecenljive vrednosti, a po vojski bo še zveza z Živnostensko banko „tem večjega pomena“. Razumemo: takrat bo se marsikje rabil denar in Živnostenska banka je pripravljena priti našim zadrugam na „pomoč“. Kaka je ta pomoč, smo včasih na Slovenskem že čutili. Zato tudi svojim članicam svetujemo, naj se za sedaj in pozneje za zvezo in pomoč pri Živnostenski banki vljudno in odločno zahvalijo. Naše članice so si ustvarile svojo denarno centralo pri Zadrugi Zvezi. Tu imajo priliko in možnost, svoj odvišen denar po ugodnejši obrestni meri nego jo daje Živnostenska banka, naložiti; odtod ga bodo lahko po vojni tudi dobile one članice, katere ga bodo potrebovale — in sicer pod ugodnejšimi pogoji nego pri Živnostenski ali kakih drugih banki. Ako naše članice to upoštevajo, se bodo spoštovani podružnici Živnostenske banke na Dunaju, kakor že večkrat, tako tudi sedaj lov na kaline ponesrečil.

Našim odjemalcem kalijevih gnojil.

Od kalijevega sindikata v Berlinu smo prejeli sledeči dopis:

„Z obžalovanjem Vam moramo poročati, da je pošiljanje kalijevih gnojil v Avstrijo ustavljeno, ker se rabijo vagoni jako nujno za drugo blago v Nemčiji sami. Kraljevi pruski centralni železniški urad nas je opozoril, da lahko spravimo kalij po Labi v Avstrijo. To se pa sedaj ne da izvršiti, ker morajo naše tvornice v Strassfurtu ob Labi dobavljati kalijeva gnojila za vzhodno Nemčijo.“

No, posebno prijazno to postopanje ni. Braniti se ga ne moremo, zato ga moramo samo z obžalovanjem na znanje vzeti.

Naročajte in širite »Zadrugo«! Dopisujte v svoj strokovni list!

Koliko se sme letos posejati žita?

Štajerska namestnija je izdala naredbo, s katero se določa, koliko se sme letos posejati žita. Te množine so določene na hektar v kilogramih (§ 1):

Vrsta:	Za ravne in hribovske lege do 600 m višine na Srednjem in Spodnjem Štajerskem	Za lege nad 600 m višine na Srednjem in Sp. Štajerskem ter za celo Gornje Štajersko
Ozimna pšenica	200	250
Jara pšenica	200	250
Ozimna rž	180	250
Jara rž	180	250
Ozimni ječmen	180	220
Jari ječmen	190	240
Oves	180	280
Koruza (drobitozrna)	50	60
Koruza (debelozrna)	60	70
Ajda	90	120
Proso	30	35

V § 2 nalaga namestnija političnim uradom na Srednjem in Spodnjem Štajerskem, da se morajo vse občine po tej legi razdeliti in določiti, v kateri legi leže njihve pošameznih kmetovalcev.

V § 3 določuje za prestopke te odredbe kazni, ki gredo do 5000 K globe in 6 mesecev zavora.

V veljavo stopi odredba z dnevom razglasitve, to je 17. septembra 1918.

Opozarjamo na ta določila posebno one zadruge, ki so naročile za svoje člane semensko žito raznih vrst.

Pravni kotichek.

Odpisi, ki odgovarjajo resnični obrabi realitete v merodajnem poslovnem letu, so davka prosti, tudi če je resnična vrednost realitete večja nego bilančna.

(Razsodba upravnega sodišča od 2. jun. 1917 št. 170319.)

Tržaška posojilnica in hranilnica je v bilanci za l. 1912 pri neki hiši, katero je cenila na 1.275.752'80 K, odpisala 8.444'63 K (1/2 odstotka vrednosti hiše). Finančna oblast tega odpisa ni vpoštevala, češ da je iz poslovnega poročila razvidno, da bi trebalo vrednost hiše postaviti v bilanco vsled rastoče vrednosti stavbišč za 480.000 K višje. V tem poslovnem poročilu je namreč zavod opozarjal na gonjo nasprotnikov proti slovenskim denarnim zavodom. posebej še proti tržaški posojilnici in hranilnici ter je povdarjal, da za popolno varnost zavoda jamčijo poleg drugega že poslopja zadruga, ki so v bilanci všeta še za staro vrednost (po 800 K za kvadr. meter), dočim se vsa stavbišča v bližini že prodajajo po 2000 K kvadr. meter.

Finančno ravnateljstvo v Trstu je priziv zadruga proti davčni oblasti, ki navedenega odpisa za obrabo poslopja ni vpoštevala pri izmeri davka, odbilo, češ da poslopje ni izgubilo na vrednosti, ter da vsled tega v knjigah izvedeni odpis vrednosti ni vračunljiv izdatek v smislu § 95 lit. z. zak. o osebn. davkih, ampak da ga je treba prišteti k čistemu dobičku kot prirastek vrednosti.

Upravno sodišče je to razsodbo finančnega ravnateljstva razveljavilo iz sledečih razlogov: po § 95 lit. z. zak. o os. d. so odpisi, ki odgovarjajo obrabi ali razvrdenju inventarja ali obratnega materiala, prosti obdačenja. V poštevek pridejo tu samo v knjigah izvedeni odpisi, ki so nastopili v merodajnem poslovnem letu, ker samo taka razvrdenja lahko zmanjšajo gospodarski dobiček poslovnega leta. Zato naknadni, poprejšnja leta zamujeni odpisi, ki imajo namen, preveliko knjižno vrednost spraviti na pravo vrednost, niso obdačenja prosti. Finančna uprava je torej sicer bila upravičena, določiti primernost odpisa, če je imela dvome o njega višini, v smislu § 95 l. f. navedenega zakona; ni pa imela pravice, tega odpisa ne vpoštevati kot obdačenja prosto postavko.

Zadružne in gospodarske novice.

Osebnostne novice. Iz službe pri Zadružni Zvezi v Celju je stopil dosedanji tajnik g. Miloš Štibler. Sprejel je službo uradnika pri Splošni zvezi avstrijskih kmetijskih zadrug na Dunaju. — Za revizorja pri Zadružni Zvezi v Celju je imenovan g. Janko Lešničar.

Tretji avstrijski zadružni shod se vrši na Dunaju v četrtek, dne 7. novembra 1918. Zborovanje se vrši v sejni dvorani nižjeavstrijskega deželnega zbora v l. okraju, Gosposka ulica 13. Dan pred zadružnim sho-

dom, dne 6. novembra, se vrši seja načelstva in občni zbor Splošne zveze avstrijskih kmetijskih zadrug. Želeti bi bilo, da bi se poleg zastopnikov naše Zadrugne Zveze udeležili dunajskega zadrugnega zborovanja, na katerem se bodo razpravljala važna sodobna zadrugna vprašanja, zastopniki vsaj nekaterih naših članic.

Požarne brambe ni v vsaki vasi in dostikrat pride po par ur oddaljena bližnja požarna bramba prepozno. Tudi zavarovalnina navadno ne pokrije vse škode. Dolžnost vsakega kmetovalca je, da se kolikor mogoče sam preskrbi za hitro obrambo v slučaju požara. Ročni gasilni aparat „Minimax“ se dobi pri avstrijski nakupni in prodajni družbi na Dunaju po zelo ugodnih cenah. Nakup posreduje Zadrugna Zveza v Celju.

Vrvice in motvoz iz lipovega ličja je dobila kmetijska nakupna in prodajna družba za Avstrijo na Dunaju (II. Untere Augartengasse 22) v večjih množinah iz Rumunije in jih ima na prodaj. Blago je gotovo boljše nego papirno. Vrvice imajo debelost 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 15—20 mm. — Ista družba ima na prodaj gnojilno moko, ki vsebuje do 99% ogljikovokslega apna. Pošilja se v večjih množinah. Naročila posreduje Zadrugna Zveza v Celju.

Sesaljke iz železa, iz čeških železarn, solidno izdelane, za kmetijska gospodarstva (studence, gnojnične jame itd.) prodaja avstrijska nakupna in prodajna družba na Dunaju. Poseben model je sesaljka, ki se da porabiti tudi za dovod vode v višje ležeča poslopja. Cene se gibljejo za razne modele med 200—600 K. Naročila posreduje Zadrugna Zveza v Celju.

Desetmesečni tečaj za učence na deželni kmetijski šoli v Št. Jurju ob Južni železnici od začetka novembra t. l. do konca avgusta 1919. V tečaj se sprejme do 24 učencev, med temi 10 brezplačno; drugi plačajo 400 K za celi tečaj v dveh polletnih obdobjih naprej za poduk, hrano, stanovanje in pranje. Nekateri okrajni zastopi ter denarni zavodi dovolijo na prošnjo slednjim tudi znatno podporo. Za fante iz fare Sv. Lovrenca v Slov. gor. obstoji posebna ustanova od neimenovanega pokrovitelja zavoda. Sprejemati se smejo edino-le štajerski rojaki, najmanj 16 let stari, vsaj z uspehom dovršeno ljudskošolsko izobrazbo. Posebno se ozira na potrebo domačih kmetij. Lastnoročno pisane prošnje za sprejem sprejema podpisano ravnateljstvo najkasneje do 1. oktobra t. l. Prošnjam se naj priloži: krstni list, domovnica, šolsko spričevalo (odpustnica), zdravniško spričevalo glede telesne sposobnosti in spričevalo o nramnosti. — Kdor hoče na lastne stroške vstopiti, naj to opomni v prošnji, sicer naj predloži tudi spričevalo o premoženjskih razmerah.

Kuponi vojnih posojil in poštni uradi. Vsled posredovanja Splošne Zveze a. k. z. na Dunaju je trg. ministerstvo naročilo, da smejo poštni uradi v okrožju graškega poštne ravnateljstva odkupovati kupone vojnih posojil v znesku do 275 K.

Železo se prodaja po 5 do 6 K za meterski stot dražje; kakor do sedaj. Vladna komisija je privolila to zvišanje.

Eksportno in importno delniško društvo je bilo 31. avgusta ustanovljeno v Zagrebu. Glavnica znaša 4 milijone kron. Delnice je prevzelo 18 domačih denarnih zavodov, med njimi Ljubljanska kreditna in Jadranska banka. Za predsednika je izvoljen zagrebški župan dr. Srkulj. Glavna naloga novega delniškega društva bo, da organizira izvoz in uvoz blaga. V to svrhu se osnuje v Zagrebu centralno skladišče in se organizirajo posamezni blagovni oddelki. V vseh slovenskih trgovskih središčih bo društvo nastavilo svoje zaupnike ter bo pričelo ustanavljati podružnice. Po vojni naj se podružnice ustanovijo tudi v inozemstvu. Posebnega pomena bo tudi, da si društvo pridobi natančen pregled tržnih razmer v tu- in inozemstvu. Misliti bo tudi na izdajo posebnega trgovsko-političnega lista.

Kako naj se gradijo hiše in druge stavbe, da uspešno vzdrže potres? Profesor zagrebškega vseučilišča dr. Mohorovičič je izdal knjižico o „Djelovanju potresa na zgradbe“, v kateri navaja več stavbinskih pravil, ki so vredna, da bi se po njih ravnali v vseh potresnih deželah. Poglavitna izmed njih so naslednja: Na visečih tleh, zlasti strmo visečih in pa na robu strmine naj se vobče ne gradi. Temelj zgradbe bodi, če le možno, en sam kos, napravljen iz betona, lahko tudi iz velikih kamnov, spojenih trdno med seboj. Temeljni zid bodi dovolj debel in dovolj globok. Stavba, zgrajena z navadnim mortom (malo apna in mnogo peska ali celo le svišča), je slaba proti potresu. Jemlje naj se cementov mort. Potem so zidovi lahko tanjši in stavba vendar odoleva brez škode najjačjim potresom. Treba je, da so stropi in krovi kolikor mogoče trdni in da so trdno zvezani z zidovi. Pažni zid bodi toliko čvrst kakor vsi drugi zidovi in čvrsto zvezan s stropovi in krovom. Čim več je v notranjščini stavbe čvrstih srednjih zidov, tem močnejša je. Oboki naj se zamenjajo s traverzami, ker oboki razrivajo zidovje, traverze pa ga vežejo. Razdelne stene naj so lahke. Težak nakit, zlasti na krovu, naj se opusti. Stranska krila naj se čvrsto vežejo z glavno zgradbo, ali pa naj se stavijo sama zase. Krov bodi lahek, čvrst in čvrsto vezan z zidovi. Dimniki morajo biti lahki in čvrsti. Visoki ne smejo biti nad 70 cm; ako morajo biti višji, naj se jim vrh veže na štiri strani s krovom. Da ob potresu ne pada strešna opeka na ulico, naj se ob robu strehe nastavi železna rešetka, da opeko ustavlja. — Po teh nasvetih naj bi se ravnal vsakdo, kdor se hoče ubraniti, da mu ne zapade dom, zlasti če ga na novo zgradi, v kruto oblast potresa.

Kritje bankovcev z zlatom. Razmerje med izdanimi bankovci in zlatom, ki leži v državnih bankah kot kritje, je v zadnjem času postalo jako značilno za gospodarsko stanje, oziroma za denarni promet posameznih držav. Po zadnjih poročilih je bilo stanje ban-

kovcev (a) in zlata (b) ter razmerja med obema (c) sledeče: v (milij. kronah):

Banka	a	b	c
Nemška	15.700	3200	20%
Francoska	29.600	6000	20%
Angleška	1.400	1700	121%
Švicarska	700	500	71%
Avstro-Ogrska	25.000	300	1'20%
Severo-amer.	200	3000	1500%

V razmerju z bankovci, ki so v prometu, imajo največ zlata banke v Zedinjenih državah Severne Amerike, in sicer 1500 odst., najmanj pa Avstro-Ogrska, samo 1'2 odstot. Kako je mogoče, da zadostuje samo 200 milijonov bankovcev za oni velikanski promet, ki ga ima Severna Amerika? Tam se ne plačuje skoro nič z denarjem, ampak samo s čeki. Vozni listek na postaji, obleko v prodajalni, hišno najemnino itd., vse to plačajo Američani s čeki; samo za najmanjše izdatke rabijo denar, in sicer večinoma zlato; zato izhajajo s tako neznatno množino bankovcev.

Omejitev ustanovitev družb z o. z. Avstrijsko finančno ministerstvo je objavilo v državnem zakoniku od 5. sept. t. l. odredbo, s katero se uvede koncesijska dolžnost za ustanovitev družb z omejeno zavezo ter za povišanje osnovne glavnice. Do sedaj je zadostovalo, da so ustanovitelji družb z o z prijavi, da se ustanovi taka družba in vlada je sprejela to na znanje. Sedaj pa bo od vlade odvisno, ali dovoli ustanovitev. Isto pravilo velja tudi glede povišanja osnovne glavnice. — Zdi se nam umestno, da bi parlament ovrgele to odredbo. Ako misli vlada, da bo z uvedbo te koncesijske dolžnosti zmanjšala število bankovcev, ki so v prometu ter da dobi za javne potrebe več sredstev, se jako moti. Kapital bo že našel svojo pot. Iz narodnega stališča moramo biti proti tej odredbi, ker vemo, da bo vlada zabranila vsako družbo z o. z., ki bi koristila naši narodni stvari.

Enotna kmetijska družba za vse češke dežele (Češko, Moravsko in Šlesko) se ustanavlja.

Finančni položaj ruske republike ni posebno rožnat. V času od 1. jan. do 30. jun. 1918 so izdatki znašali 17,602,727.000, dohodki pa 2,862,727.000 rubljev. Izdatki so torej petkratno presejali dohodke.

Izdelovanje mila doma — kaznivo. V mnogih gospodinjstvih se slaba margarina porablja za kuhanje mila. Centrala za olje in mast ponovno razglasa, da je to kaznivo.

Makova letina je tudi letos od države zasežena. Prezemna cena znaša 250 K za 100 kg.

Črnovojniki letnika 1869 bodo odpuščeni iz vojaške službe v času od 15. sept. do 31. dec. t. l. Nadomestili bodo ta letnik z moštvom letnikov 1870—1900, ki je sposobno le za pomožno službo, v drugi vrsti pa tudi z onim moštvom letnikov 1870 in 1871, ki se nahaja še na fronti, pa bo sedaj poklicano v zaledje.

Davka prosta žganjekuha. Finančno ministerstvo je 12. jul. izdalo odlok, da morajo stranke, ki bi hotele zahtevati dovoljenje za davščine prosto kuho žganja za domačo porabo v žgalni dobi 1918/1919 (od 1. okt. 1918 do 30. sept. 1919), staviti ta zahtevek izključno pri pristojnem oddelku c. kr. finančne straže. Županstva torej niso upravičena sprejemati takih prigrasitev.

Olje iz bukovega žira. Bukov žir ima razen škroba in beljakovin tudi 43 do 45 odstotkov olja v sebi. Naši predniki so dobro poznali to olje in ga pridelovali precejšnje množine, dokler se ni razširila industrija pridelovanja olja iz raznega semena. Bukovo olje je čisto, svetlorumeno, milega okusa. Mnogokrat se ga rabi za potvarjanje mandeljnovnega ali drevesnega olja. V prejšnjih časih je smatralo prebivalstvo v bližini bukovih gozdov kot veliko srečo ono leto, ko je bukev močno obrodila, kajti bilo je ne samo dovolj krme za pitanje prašičev, ampak tudi zadostno žira za napravo jedilnega olja za domačo porabo, ki se ga je podelalo celo za več let. Bukovo olje postaja namreč tem boljše, čim starejše je. Žir se pobira v jeseni, ko dozori in odpada z drevja. Najceneje opravljajo to delo otroci. Očisti in posuši se ga v peči ter izlušči v posebnih stopah. Potem je pripravljeno za oljni mlin, na katerem se ga zdrobi in iz tega zdroba se potem s toploto in s stiskanjem pridobiva olje. V novejših časih se ga v tvornicah izluži tudi s pomočjo žveplenega ogljika. Iz 100 kg osušenega bukovega žira se pridela do 32 kg, iz takega pa že izluščenega celo do 40 kg olja. Seveda je to mogoče le v tvornicah, kjer se olje iz žira popolnoma izluži, medtem ko bo pri domačem pridelovanju v domačih mlinih in stiskalnicah množina pridelka mnogo manjša. Zelo primerno bi bilo ob današnjem pomanjkanju vseh vrst masti in olja poskusiti v večji meri pridelovanje olja iz bukovega žira.

Skupni valutni zavod so ustanovile ententne države v zvezi z Zedinjenimi državami Severne Amerike in Japonsko. To je prvi svetovni zavod, v katerem so združene vse države, ki igrajo kako vlogo v svetovni trgovini, izvzemši srednjeevropskih. Važno je, da sodeluje tudi Japonska. Ta valutni zavod bo imel predvsem nalogo, da bo podpiral valuto onih ententnih držav, ki so v gospodarskem oziru najšibkejše, torej bo koristil največ Italiji. Kakor se vidi, zadobiva gospodarski blok ententnih držav vedno bolj realne poteze.

Brzjavljenje prikrajšano. Iz Budimpešte poročajo: Z ozirom na preobloženje poštnega uradništva bo izšla odredba trgovinskega ministerstva, ki določa, da se brzjavne čestitke in brzjavna sožalja v bodoče ne smejo več sprejemati ter da se smejo pošiljati brzjavke z resnično nujno vsebino.

Preskrba suhe klaje za zimo. Brez ozira na uspeh letošnje košnje sena in otave je odredil urad za ljudsko prehrano, da se kolikor možno preskrbi suhe klaje za zimo ter da se izkoristijo vsa v to nu-

deča se sredstva. Da se klaje več prihrani, naj se izkoriščajo pašniki, nabira zelenje in spravlja gozdna trava in drugi tozadevni gozdni rasteži. Za suho zelenje bode erar plačeval po 3 K, za listje pa po 150 K 100 kg. Izkazalo se je pa, da mnoge občine in posestniki ne samo da tega ne nabirajo, marveč tudi delajo pri tem celo vojaštvu zapreke, dasiravno bi bili za to dobro odškodovani, zlasti pa še taki, ki so sami z vsem dobro preskrbljeni. Posestniki in občine sploh se opozarjajo, da v interesu splošnega blagranikomur ne delajo ovir, marveč naj se gre, posebno še vojaštvu, povsod dobrohotno na roko, kolikor le mogoče, da se na ta način načrpa čimveč suhe klaje za zimo.

Češko-hrvaško banko nameravajo ustanoviti v Zagrebu. Sodelujeta češka agrarna banka in hrvaški denarni zavodi. Delniška glavniča bo znašala 18 milijonov kron.

Četrti učni tečaj za kmetijsko združništvo, ki ga je Splošna zveza kmet. zadrug v Avstriji nameravala prirediti že začetkom leta, je preložen na jesen (v drugi polovici oktobra).

Jadranska hotelska družba, za katero stoje hrvaške banke in ki je pokupila že mnogo hotelov in kopališč v hrvaškem Primorju, je minoli mesec kupila velik hotel „Speranza“ v Opatiji.

Proti vodilnim cenam za vino in za prost promet z vinom se je izrekel osrednji odbor društva avstrijskih vinogradnikov ter je poslal tozadevno resolucijo vladi.

Atlanta, zavarovalna družba v Trstu. Pod tem imenom je Jadranska banka v Trstu z dovoljenjem vlade ustanovila novo zavarovalnico.

Hmeljska letina je letos v celi Avstro-Ogrski slaba. Cene bodo vsled tega narasle.

Za pospeševanje lesne trgovine je vojno ministerstvo izdalo naredbo, da dobijo lesni pridelovalci pri deželnih vladah vojaške delavske moči. Posebno oni, ki svoje blago oddajajo v večja mesta, bodo imeli prednost. Prošnje je poslati hitro na deželno vlado.

Novi davki. Vlada namerava predložiti državnemu zboru predloge, v smislu katerih bi se naj zvišal davek na vino in šampanjec, na sladkor, zemljiški in pridobniški davek; vpelje se naj tudi davek na premog. Res ginljivo, kako se vlada, ko se gre za nove davke, vedno spomni ravno revnejših slojev. Kje so pa ostali vojni dobičkarji? Da bodo pili malo dražji šampanjec, jih ne bo prehudo zadelo.

Tretji brezmesni dan je uveden od 18. avg. naprej, torej sedaj: ponedeljek, sreda, petek.

Piva bo letos še manj ko lani, ker pivovarne niso dobile še nič ječmena.

Vžigalice so se z 27. avg. podražile na 10 v paketi s 100 škatlami na 8 K 85 v. Cene veljajo za švedske vžigalice, ki so delane brez žvepla.

Vinsko letino na Ogrskem cenijo za letos na 6 napram 5 mil. hl lani. Cena staremu vinu na Ogrskem je padla od 10 na 6 do 8 K.

Prostorčno nakupovanje živil je z naredbo prehranjevalnega ministra Paula tudi v najmanjših množinah prepovedano. Minister grozi za prestopke te naredbe z najhujšimi kaznimi. Mož, ki sedi vedno pri polni mizi, lahko izdaja take naredbe.

Zvišanje sladkornih cen se pričakuje za mesec oktober.

Premoga se pridobiva v Avstriji vedno manj. V prvi polovici letošnjega leta je nazadovala produkcija za 12 mil. met. stotov.

Pod zaporo so v smislu namestniške odredbe sledeče vrste sočivja in sadja letošnje letine: zelje, repa, čebula, pesa, jabolke, hruške, slive in kostanji.

Nove cene za mineralno olje je določila vlada: maksimalna cena za bencin je 40—104 K, povprečno 64 K (dozdaj 36 K), za plinovo olje 38 K (dozdaj 20 K); za petrolej kakor dozdaj 36 K za 100 kg.

Petrolej za kmetovalce. Glede dobave petroleja imajo kmetijski obrati prednost v isti meri kakor uradi, domači delavci in obrtniki. Večjim kmetijskim obratom lahko okrajno glavarstvo dodeli večje množine petroleja, do 20 l na mesec, seveda pa le v okvirju najnujnejše potrebe, dočim pa za več ko 50 l mora dati dovoljenje trgovsko ministerstvo potom petrolejske centrale. Seveda so vsled primanjovanja petroleja vse te ugodnosti za kmetovalce samo na papirju.

Dopusti za vojne vjetnike, ki se povrnejo, so določeni na 8 tednov.

Zatiranje ušij pri konjih s sublimatom. Sredstva, katera se vobče vporabljajo za zatiranje ušij pri konjih, kakor: siva maža, tobakova voda, raztopina kreazolmila itd., nas le malo zadovoljijo, deloma zaradi svoje strupenosti, deloma ker ne umorijo gnid, tako da je treba še posebnih odpomočkov. Razventega pa tobak, jesih itd. v sedanjem času zaradi pičlosti teh sredstev ne pride v poštev. Nadaljna slaba stran teh pripomočkov pa je tudi, da je treba pri njih uporabi konje striči. Po poročilu višjega živinozdravnika dr. Drošpa pa so se nekaj časa že s prav dobrim uspehom obnesla umivanja konjev, kateri so bili ušivi, z raztopino sublimata. Dr. Drošpa piše o tem: »To raztopino sem opetovano uporabljal pri ušivih konjih in se je pokazal izboren učinek. Postopal sem tako-le: Predvsem je treba počesati konja z gostim glavnikom (pri tem izčesane uši in gnide je treba takoj sežgati) in potem po temeljitem snaženju kože z vodeno sublimatno raztopino (1 : 1000) umiti. Po takem umivanju so navadno skoro vse uši in velik del jajčic mrtve. To umivanje je treba prihodnji dan ponoviti. V večini primerov je po takem drugem umivanju konj že popolnoma prost ušij in gnid. Prihodnje umivanje s sublimatno raztopino ponovimo po preteku treh dni. V vseh pri-

merih ni bilo najti po tem tretjem umivanju nobene žive uši ali gnide na konjih. Razventega so bili konji vsak dan z gostim glavnikom (če mogoče večkrat na dan) počesani. Prednost takega postopanja s sublimatom je ta-le: Striči ni treba konjev; nevarnost zastrupljenja je bistveno manjša, kakor pri sedaj običajnih sredstvih; koža se popolnoma nič ne draži; sublimata imamō na razpolago v velikih množinah; konečno in kar je najvažnejše, umori sublimat uši in njih jajčica, in sicer povprečno v času treh do petih dni.

Pridelek sladkorja v Nemčiji in Avstro - Ogrski.

V krogih sladkorne industrije v Nemčiji cenijo pridelek sladkorja v Nemčiji na 32 milijonov centov (lani 31 milijonov), v Avstriji 134 milijone (lani 189).

Žitne cene v Ameriki. Glasom poročila „Kölnische Volkszeitung“ stane v Severni Ameriki 1 bušel pšenice 2 dolarja, koruze 1'29, ovsā 0'64 ter ječmena 1'09 dolarja. En bušel meri 30 kg žita, torej stane 1 meterski stot pšenice 333 K, koruze 215, ovsā 106 in ječmena 18 K (po kurzni vrednosti pred vojsko). Pred vojsko pa je stal meterski stot pšenice 15 K, koruze 12, ovsā 6'6 in ječmena 9 K. Cene pšenice in ječmena so poskočile tekom vojske za 100 odstotkov, koruze za 80 in ovsā samo za 45 odstotkov.

Nasad riža na Češkem. V Nymburku so nasadili za poskušnjo peruanski riž. Poročajo, da se je poskus prav dobro obnesel in da hočejo kmetovalci tudi prihodnje leto nadaljevati z nasadom riža in računati na ta pridelek.

Dohodki državnih železnic za pretečeno poslovno leto od 1. julija 1917 do 30. junija 1918 znašajo 1142 milijonov kron. Od vsote pride na blagovni promet 755 in na osebni 397 milijonov kron. Dohodki so za 211 milijonov kron večji kakor v poslovnem letu 1916/17. Ugodnejši finančni rezultat pa se ni dosegel mogoče radi povečanja prometa, ampak samo vsled ponovnega zvišanja transportnih tarif. Civilni promet je bil minulo leto še manjši kakor leto poprej. — Kakor smo že poročali, se zvišajo transportni tarifi s 1. septembrom t. l. po celi državni železnici za 70 odstotkov. Železniško ministerstvo upa, da se bodo na ta način povečali dohodki za 500 milijonov kron.

Vravnava prometa s senom in slamo. Z odredbo urada za ljudsko prehrano z dne 3. julija 1918 drž. zak. št. 192 se zasežejo kakor lani vse na Avstrijskem se nahajajoče zaloge in vsi pridelki sena in slame, izjemši zaloge, ki jih imajo vojaška uprava in državni konjerejski zavodi, pri čemer se pa prepusti kmetovalcem potrebna množina za porabo v lastnem gospodarstvu. Posestnik slame lahko porabi to slamo po potrebi za postelje in steljo, za vezanje v lastnem gospodarstvu pridelanega neizmlačenega žita, sena in slame ter za pokrivanje hiš in gospodarskih poslopij, tudi smejo posestniki trt in sadnega drevja rabiti slamo za privezavanje trt in sadnega drevja. Nadalje smejo kme-

tovalci oddati vsak dan največ 5 stotov svojega pridelka drugim kmetovalcem v občini, kjer je slama zrasla, z dovoljenjem občinskega predstojnika in največ 20 q neposredno porabljalcem v političnem okraju, kjer se je pridelalo, z dovoljenjem posredovalnice za seno in slamo. Oskrbovanje s senom in slamo gre Posredovalnici za krmo pri uradu za ljudsko prehrano na Dunaju in njenim podružnicam, ki se osnujejo v posameznih deželah. Posredovalnica za krmo je obvezana, da nadzoruje podružnice pri izvajanju pristojnih opravil, ima na razpregledu Avstriji pripadajočo potrebo za armado, potrebo za državne konjerejske zavode in avstrijsko civilno potrebo sena in slame in da skrbi za pokritje te potrebe, da preskrbuje mesto Dunaj s senom in slamo, se briga za pripravo slame za kritje streh in vezanje ter za stiskalnice in premog ter končno za sena in slame iz Ogrske, Bosne in Hercegovine in iz carinskega inozemstva. Posredovalnične podružnice so dolžne izvrševati naredbе, ki jih izdaja posredovalnica, izvajati in nadzorovati organizacijo za dobavo, prevzemanje in oddajo sena in slame ter razdeljevati nakazane množine sena in slame za civilno porabo v svojem poslovnem okolišu. Urad za ljudsko prehrano porazdeli sporazumno s poljedeljskim ministerstvom množino sena in slame posameznim deželam. Politične deželne oblasti razdelijo deželam naložene deleže političnim okrajem, politični okraji občinam in občine posameznim gospodarstvom. Posestnik zaseženega blaga je obvezan, da proda predpisano mu množino sena in slame podružnici in njenim pooblaščenecem po določeni prevzemni ceni. Podružnice in njih pooblaščeneci so dolžni, da zaseženo blago kupijo, ako je v porabnem stanju. Prevzemne cene, ki jih morajo podružnice za zaseženo blago plačevati, in pribitke določi urad za ljudsko prehrano. Pošiljanje sena in slame po železnicah ali po parobrodskih podjetjih je navezano na prevozno dovolilo, ki ga izdaja posredovalnica ali katera podružnica. Ako se posestnik protivi, da bi prodal zasežene zaloge sena in slame podružnici ali njenim pooblaščenecem, se zaloge prisilno odvzamejo, pri čemer se 20 odstotkov od prevzemne cene odračuni. Odredba je veljavna od 5. junija 1918.

Koliko žita sme kmet obdržati za-se? Dne 30. jul. je izšla naredba ministerstva za ljudsko prehrano, ki določa, da si sme pridrževati kmetovalec za vsako osebo rodbine, ki ima več ko 15 let, po 11 kg žita na mesec, za ostale pa po 9 kg. Kmetovalci pa, ki se osebno ne udeležujejo poljskega dela, si smejo pridržati le po 6'75 kg žita na mesec za vsako osebo, ki spada h gospodinjstvu.

Skrb ogrske vlade za obrtnike. Ogrska vlada razglašā, da dobijo obrtniki, ko se vrnejo iz vojaške službe, državna posojila v znesku po 10.000 K, da morejo zopet pričeti z obrtjo. Izven tega dobijo orodje oin blag, katero rabijo za obrt.

Število avstro-ogrskih bankovcev se zviša mesečno za eno milijardo kron ter znaša sedaj že nad 24 milijard, 12 krat več nego pred vojno. Vzrok je v tem, ker si mora vlada skoro vsak mesec izposoditi pri avstro-ogrski banki eno milijardo kron, ker ji redni dohodki in dohodki iz vojnih posojil ne zadoščajo. Dozdajni dolg države pri avstro-ogrski banki znaša že 18.670 milijonov kron.

Vажnost čebelarstva. Štajersko čebelarsko društvo je razposlalo letak, v katerem navaja, da je bilo l. 1912 v Avstriji in Nemčiji 4.746.485 rojev v vrednosti 113.850.640 K. Iz teh rojev se je dobivalo letno za 38 do 48 milijonov kron medu. Že iz tega izhaja važnost čebel za prehrano. A tudi za oplojenje rastlin so čebele velikanskega pomena. Zato bi se naj naši kmetovalci s čebelarstvom zelo bavili.

IX. vojno posojilo pripravlja finančna uprava. To vojno posojilo bo baje prišlo. Avstrijski vojni izdatki bodo znašali do konca leta 32 milijard kron.

Jedilna sol. Finančno ministerstvo je izjemoma dovolilo uvoz primerne enkratne množine jedilne soli iz Nemčije v monopolni okoliš izven Češke ter je od te množine solni trgovini „Andrä“ v Ebensee (Gornje Avstrijsko) dodelilo 1000 ton. Dovoljenje za uvoz te množine je vezano na pogoj, da se sol razpeča izključno na Štajerskem (izvemši Gradec), na Koroškem in Kranjskem.

Drag vinograd. V neki sremski občini je bil nedavno prodan 7 oralov obsegajoči vinograd s trgatvo vred za 700.000 K, torej 1 oral za 100.000 K.

Poraba vina v francoski armadi je velika. Iz trgatve l. 1917 je bilo do 1. maja 1918 vojni upravi oddanih 2.662.780 hl, a nakupljenih je bilo že nadaljnih 4.700.819 hl.

Vojni žitno-prometni zavod na Dunaju je dobil nova pravila.

Sladkorne pese se pričakuje letos v pokrajinah izhodne Češke za 40 odstotkov več nego je je bilo lani.

Šota za steljo, po ugodnih cenah se lahko naroči potom Zadružne Zveze v Celju. Članicam, ki se za to zanimajo, smo s pojasnili glede cen na razpolago.

Manila — prediva za pletenje vrvi ima Zadružna Zveza v Celju zasigurnih približno 10 mq. Naročila je treba poslati nujno.

Monarh — mlini za debelo moko. Mali mlini za domačo rabo, na dva kamna; kamni so izdelani na poseben, skozi 30 let preizkušen način. Mlini so posebni za zdrobljenje ali zmletje vseh vrst žita. Velikost 12, za 3 — 4 konjske moči, zmelje v eni uri 200 — 300 kg na debelo, 100 — 150 kg bolj na drobno; tehta 250 kg. Velikost 20, za 4 — 6 konjskih moči, zmelje vsako uro 400 — 600 kg pšenice na debelo, 250 — 300 kg na drobno; tehta 500 kg. So še velikosti 16, 24 in 30. Goni se lahko z gepljem, z električno silo ali motorno silo. Naroči se po Zadružni Zvezi v Celju.

Kako ravnam z vinskim sodom od črnega vina, v katerega bi rad dal slivovko, da ne bi žganje dobilo od soda črnega vina rdeče barve? Rdeče vinsko barvilo globoko zaleze v luknjice sodovega lesa, zato se tak sod ne da izprati samo z vodo, zlasti ker voda tega barvila ne raztopi. Ker tudi vrelo voda samana-sebi ne topi tega barvila, zato ji je dodati nekoliko sode, in sicer kakih 5%, torej na vsakih 10 litrov pol kilograma. Namesto sode se lahko vzame tudi 3 do 5% jetkega natrona, ki daje še močnejši lug kakor soda. Vsak lug namreč rdečo vinsko barvo razkroji. Z lugom, posebno z onim od jetkega natrona, je previdno ravnati, ker si z njim človek poškoduje obleko in kožo. Tak močan in vroč lug se nalije v sod, sod se dobro zamaši in valja semtertja, da pride njegova znotranja površina povsodi z lugom v dotiko in po možnosti prodre globoko v les. Čez nekaj časa se še gorak lug izlije in se drug novi notri nalije, kar se toliko časa ponavlja, da končno že čist izteka. Potem se posoda zakuha in izpere s čisto vrelo vodo in končno še z mrzlo, da se ves lug iz soda spravi. Kdor pa hoče še bolj temeljito napraviti in varno hoditi, ta naj še moker sod prav dobro zažvepla, zabije in ga šele čez kakih 5 do 6 dni iznova umije in šele potem rabi. Žveplena kislina (žveplov dim) namreč tudi močno razkrajja rdeče barvilo, in zaraditega tudi sod še bolj razbarva. Še hujši razkrajajoč učinek na rdeče vinsko barvilo ima pa klor, ki je zelenkast, strupen plin. Razbarvanje s klorom je mogoče le pri velikih sodih, ki imajo vratca. Razbarvanje sodov od črnega vina priporočajo tudi z vrelo vodo, ki se ji dodane solna kislina. Na 100 litrov sodove vsebine se vzame 10 litrov vrele vode in $\frac{1}{4}$ litra solne kisline. Vrelo raztopina se pusti v sodu 15 do 30 minut ter se sod med tem časom valja semtertja. Potem se tekočina izlije, sod se zakuha še z 2%no raztopino sode in se nazadnje temeljito izpere z mrzlo vodo. Ravnajte po enem ali drugem načinu, delo bodi temeljito, drugače dobi žganje kolikortoliko rdečo barvo, ker njegov alkohol prodre globoko v les.

V gostilnah se ne sme nuditi sveže sadje. C. kr. namestništvo razglašja: S prodajanjem sadja v krčmah, pivnicah in javnih jedilnicah po razmeroma visokih cenah se odtegujejo znatne množine tega važnega ljudskega živila manj premožnemu prebivalstvu. Prodajati sveže sadje v gostilnah, kakor tudi v vseh zavodih, v katerih se tržijo jedila osebam izven lastnega gospodarstva, je pa sedaj prepovedano. Ta prepoved se ne nanaša na človekoljubne zavode in zdravilišča, samostane, učilišča in vzgojevališča, jetnišnice in kaznilnice, zavetišča in taborišča za begunce, tudi ne na kantine za delavce in na oddajo popotnikom in uslužbencem pri železnicah in parobrodih v železničarskih krčmah in na parobrodih. Ta prepoved je veljavna od 26. junija 1918.

Zadružna Zveza v Celju.

Bilanca za leto 1917.

Imetje.

1	Gotovina 31. decembra 1917	30.883	70
2	Kreditni v tekočem računu	495.292	73
3	Naložen denar in vrednostni papirji	4,995.016	89
4	Poštna hranilnica	15.862	53
5	Nepremičnine	33.285	95
6	l inventar	4.512	38
7	Prehodni zneski	2.311	34
8	Dolžniki blagovnega oddelka	25.886	03
		5,603.051	55

Dolgovi.

	K	v	K	v
1	Deleži		86.870	—
2	Hranilne vloge v tekočem računu		5,414.318	02
3	» » na knjižice		30.187	90
4	Upniki blagovnega oddelka		8.743	72
5	Prehodni zneski		2.855	67
6	Rezerva: Stanje koncem leta 1917		40.683	19
7	Čisti dobiček za leto 1917		19.393	06
			5,603.051	55

CELJE, dne 31. decembra 1917.

NAČELSTVO:

Dr. Anton Božič l. r.
predsednik.

Dr. Vek. Kukovec (mob.)
I. podpredsednik.

Josip Ulčakar l. r.
II. podpredsednik.

Dr. Konrad Janežič l. r., **dr. Milau Gorišek** (mob.), **Anton Gnuš** l. r.,
dr. Ernest Kalan l. r., **Ant. Mirnik** l. r., **Fran Miklavič** l. r., **dr. Radoslav Pipuš** l. r.,
Franjo Roblek (mob.), **Ludvik Plavšak** (mob.), **Fran Punčuh**,
člani načelstva.

NADZORSTVO:

Dr. Ljudevit Stiker l. r., **Matija Goričar** (mob.), **Fran Kocbek** l. r., **Franjo Pirkmajer** l. r.,

Fran Piki (mob.), **Srečko Robič** (mob.), **Fran Toplak** l. r., **Mihael Turk** (mob.),
člani nadzorstva.

Krona in marka. Vsled uvoza zlata iz Rusije v Nemčijo je marka v ceni zopet znatno poskočila. Pri odpošiljanju denarja v Nemčijo se plača za 100 mark 176 naših kron.

Blagovni promet Zadružne Zveze v Celju.

Tiskovine za računske zaključke.

Opozarjamo, da imamo v zalogi inventurne izvlečke iz glavnih knjig z naslovnimi ovitki, dalje računske zaključke za posojilnice in mlekarne. Članicam priporočamo, da naročajo pri nas tisek računskih zaključkov; iste pri tem lahko obenem pregledamo. Dalje imamo v zalogi tiskovine za glavne knjige hranilnih vlog in posojil, blagajniške dnevnik, opravilne zapisnike, izkaze o rentnini in neposrednih pristojbinah zapisnike za seje načelstva, nadzorstva in občne zbornice (zaradi velike zaloge oddajamo te zapisnike zelo po ceni), opomine za obresti in podaljšanje posojil ter vse za posojilniško poslovanje potrebne knjige in tiskovine. Kdor kaj potrebuje, naj hitro naroči, da dobi še svoje tiskovine po primerni ceni. Cene tiskovinam vsled hudega draženja papirja in tiskarniškega dela skokoma rastejo.

Žlindra.

Naročil za jesensko gnojenje ne sprejemamo. Pripomnimo, da Zadružna Zveza v Celju ni več razdeljevalnica za žlindro. Ta posel je poverilo poljedelsko ministerstvo na Štajerskem graški Zvezi.

Kose

7 in 8 pesti imamo sedaj na razpolago. Ker pridejo jako poceni, prosimo takojšnjih naročil. Zložene bodo v zaboje po 100 komadov.

Metlje in krtače.

Ponudila se nam je od naše nakupne družbe na Dunaju večja množina metelj in krtač. Reflektanti se naj oglase pri nas.

Žlice.

Na razpolago imamo od nakupne družbe na Dunaju jeklene in galvanično pocinjene žlice. Prosimo naročil. Dobiti bo tudi vilice in nože.

Pazite pri nakupih v Nemčiji!

Od kmetijske nakupovalne družbe na Dunaju smo prejeli sledeči dopis:

„Tvrdba Tancsov na Dunaju je prevzela glavno zastopstvo za prodajo Kornickovih motornih plugov v

Avstriji. Ta tvrdba ponuja sedaj motorne pluge po 55.000 mark z nemških skladišč. Smatramo za svojo dolžnost, opozoriti glede teh ponudb na sledeče točke:

Oficijelni kurz za marko je sedaj 1.76. Dobi se torej za 176 kron 100 mark. Tvrdba Tancsov pravi, da lahko stroje v kratkem času (v 8 do 10 dnevih) dobavi. V resnici je pa treba najprej izposlovati vozno dovoljenje, kar ne gre tako priprosto in hitro. Med tem naračša kurz za marko (pod roko se prodajajo marke že po 1.90 do 1.93) in je treba kalkulirati, da stane gornji stroj 100.000 K in še več.“

Priobčili smo ta dopis, ker veljajo iste razmere tudi za druge nakupe v Nemčiji.

Vabilo

na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Globokem

registrovane zadruge z neomejeno zavezo

ki se vrši

v nedeljo, dne 20. oktobra 1918, ob 3. uri popoldne v posojilnični pisarni

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1917.
3. Sprememba pravil.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.

V Globokem, dne 15. septembra 1917.

Hranilnica in posojilnica v Globokem

TOMINC. KENE.

Vabilo

na

občni zbor

Narodne hranilnice in posojilnice pri Sv. Bolfenku pri Središču

ki se vrši

v nedeljo, dne 6. oktobra 1918 ob 9. uri dopoldne v posojilniški pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje računskih zaključkov za l. 1916 in 1917.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Volitev načelstva in nadzorništva.
6. Slučajnosti.

NAČELSTVO.